

IMPLEMENTATIE BELEID

School 2 Leesstrategieën in alle vakken

Context

School 2 is een scholengemeenschap voor vmbo, havo en vwo in het noorden van het land. Het project 'Dyslexie onder de loep' wordt uitgevoerd op de afdeling vmbo. Deze afdeling heeft iets meer dan 800 leerlingen. In het schooljaar 2013/2014 hebben 147 leerlingen een dyslexieverklaring. Dat is ongeveer 18%. In het schooljaar 2010/2011 was het aantal dyslectische leerlingen 14,8%. In het schooljaar 2008/2009 was dat nog 12%. Het aantal dyslectische leerlingen op de vmbo-afdeling neemt dus toe. De vmbo-afdeling wil vooral inzetten op aandacht voor alle zwakke lezers in de onderbouw. Daar horen ook de dyslectische leerlingen bij.

Beginsituatie

De situatie aan het begin van het project m.b.t. signalering en onderzoek, begeleiding en ondersteuning en organisatie/communicatie kan in grote lijnen als volgt worden beschreven: voor **signalering en onderzoek** (zie protocol 'Signalering en doorverwijzing', pag. 29) wordt gebruik gemaakt van het vermoeden van dyslexie op de aanmeldingsformulieren van de brugklas (25 van 398 nieuwe aanmeldingen), leerlingeninformatie uit Magister en dossiers PO en besprekingen met orthopedagogen die ook werkzaam zijn in het PO. Leerlingen waarbij een vermoeden voor dyslexie bestaat krijgen 20 weken extra ondersteuning, m.b.v. o.a. een aangepaste vorm van RALFI-lezen voor het voorgezet onderwijs en de digitale leeromgeving van de methode Talent voor spelling. Volgens protocol volgt vervolgens screening, ook met DMT, Klepel en toets Diataal. Alle gegevens en de input van de orthopedagogen komen tot slot samen in een didactisch verslag met advies voor de ouders. Bij verder onderzoek neemt de school 70% van de kosten voor haar rekening. De meeste **begeleiding en ondersteuning** vindt plaats in de onderbouw. De Remedial Teacher, werkzaam drie dagen per week, coördineert alle activiteiten rondom dyslexie. Ze geeft voorlichting aan ouders, leerlingen en collega's over dyslexie en over de problemen van een dyslect in het voortgezet onderwijs. (Zie protocol 'Gevolgen van dyslexie', pag. 23). Zij vult samen de met de leerlingen de dyslexiepas in en ondersteunt bij het inzetten van technische hulpmiddelen. (Zie protocol 'Bijlage 24' voor een voorbeeld van een dyslexiepas en pag. 110 over 'De keuze van ondersteunende technologie'). Zij coördineert de specifieke begeleiding op maat en het extra uur begrijpend lezen met Nieuwsbegrip voor alle brugklassen en het uur extra ondersteuning voor zwakke lezers met een aangepaste versie van RALF-lezen en leespromotie (voorlezen, duo-lezen, koorlezen van een tekst van Nieuwsbegrip en daarna vrij lezen). De faciliteiten voor dyslectische leerlingen zoals aangegeven op de dyslexiepas worden door docenten goed ingezet en uitgevoerd. Daar is nooit discussie over en leerlingen hoeven

er ook niet naar te vragen. De afdeling vmbo zou graag de transfer maken naar meer inhoudelijke begeleiding bij het (begrijpend) lezen in alle vakken. In vmbo basis en kader zijn sinds schooljaar 2013-2014 twee leesspecialisten benoemd om meer inhoud te geven aan het vak begrijpend lezen. Zij geven in leerjaar 1 alle leerlingen een uur begrijpend lezen per week. Daarnaast heeft voorlichting vanuit de werkgroep taal- en rekenbeleid bijgedragen aan urgentiebesef van collega's om aandacht te besteden aan lezen in alle vakken. De ambitie is om leesstrategieën teambreed in te voeren. (Zie protocol 'Begrijpend lezen', pag. 81).

Doelen en activiteiten

Doelen

In de onderbouw van het vmbo ondersteunen alle docenten de zwakke lezers (ook de dyslectische leerlingen) bij het lezen van teksten door gebruik te maken van de leesstrategieën.

Activiteiten

Op leerlingniveau:

Voor het aanleren van leesstrategieën maken we gebruik van Nieuwsbegrip. We maken gebruik van de teksten, de bijbehorende filmpjes en we maken per keer een keuze uit de opdrachten. We maken gebruik van modeling (hardop denkend voordoen).

Op teamniveau:

We zijn gestart met het maken van een keuze uit de verschillende leesstrategieën. De bedoeling van werken met leesstrategieën is door de leesspecialisten in de teams toegelicht. Tijdens de leeslessen wordt per periode één strategie centraal gesteld. Periode 1 'voorspellen', periode 2 'samenvatten' en periode 3 'vragen stellen'. Iedere periode wordt de nieuwe leesstrategie in het team toegelicht en krijgen de docenten de pictogrammen van de leesstrategie in A4-formaat mee. We verwachten van de collega's dat ze de leesstrategieën tijdens hun lessen gaan inzetten. *Zie bijlage 1.*

Op schoolniveau:

De twee leesspecialisten hebben tijdens het 'Open Huis' ouders geïnformeerd over het belang van begrijpend lezen en hebben uitgelegd waarom de school kiest voor begrijpend lezen als vak op het rooster. (Zie ook protocol 'Ouders en school', pag. 145).

Opbrengsten

We hebben zicht op het begrijpend leesniveau midden groep 8 van onze leerlingen, uitgedrukt in DLE's (Didactische Leeftijd Equivalent) en we weten hoe onze leerlingen in leerjaar 1 op Diatekst hebben gescoord. *Zie bijlage 2 en 3.* We weten niet of het aanleren van begrijpend leesstrategieën

heeft geleid tot beter begrip van de leerstof. Daarvoor zouden we met twee meetmomenten moeten gaan werken en de leerlingen op het effect van de leesstrategieën moeten bevragen. We weten niet of collega's de aangeleerde strategieën ook tijdens de andere vaklessen hebben ingezet. De begrijpend leeslessen zijn wel met de leerlingen geëvalueerd. *Zie bijlage 3. (Zie protocol 'Evaluatie en bijstelling', pag. 13).*

Succesfactoren en knelpunten

Succesfactoren

- het aanstellen van leesspecialisten;
- begrijpend lezen als vak op het rooster;
- samenwerking met mensen van het management (zie protocol 'Betrokkenen in de school' pag. 14);
- werken met actuele teksten;
- inzetten van actieve werkvormen;
- je beperken tot een paar leesstrategieën;
- toepasbaarheid in alle vakken;
- toegang tot Internet in alle lokalen voor Nieuwsbegrip.

Knelpunten

- het bewaken van een tijdpad;
- het enthousiasmeren van collega's;
- het in kaart brengen van de opbrengsten van de begrijpend leeslessen.

Suggesties voor vervolg

- tweede meting houden met Diatekst om vorderingen van leerlingen in kaart te brengen;
- doelen van lessen met Nieuwsbegrip duiden voor leerlingen; uit de enquête blijkt dat leerlingen vooral gericht zijn op de inhoud van de teksten, niet op de leesstrategieën en het leren lezen. Door te variëren in teksten tijdens de leeslessen (bijvoorbeeld vakteksten naast de teksten van

Nieuwsbegrip) wordt het belang van leesstrategieën voor leerlingen duidelijker.

Bijlagen

Bijlage 1	De drie leesstrategieën
Bijlage 2	DLE-scores bij aanvang schooljaar
Bijlage 3	Overzicht Diatekst
Bijlage 4	Evaluatie leerlingen